

[KOP] Laserchirurgie bij stembandkanker

[ONDERKOP] Wanneer wel, wanneer niet en hoe?

[INTRO]

Het LUMC is al vele jaren gespecialiseerd in de behandeling van stembandkanker, met name met behulp van laserchirurgie. De sectie hoofd-halschirurgie van de afdeling KNO doet daarnaast ook wetenschappelijk onderzoek op dit gebied. De centrale vraag: wat is de optimale behandelstrategie voor stembandkanker, en welke rol speelt laserchirurgie hierin?

Tekst: Elisabeth Sjögren, KNO-arts LUMC

Referenties

1. IKNL (z.d.) *Hoofd-halskanker – cijfers*. Beschikbaar op: <https://iknl.nl/kankersoorten/hoofd-halskanker/cijfers> (Geraadpleegd op:15-10-2025).
2. Sert, F., Kaya, I., Ozturk, K. en Esassolak, M. (2019) 'Patterns of failure for early-stage glottic carcinoma: 10 years' experience in conformal radiotherapy era', *Journal of Cancer Research and Therapeutics*, 15(3), pp. 576–581. doi:10.4103/jcrt.JCRT_692_17.
3. Richtlijndatabase (z.d.) *Stemklachten – startpagina*. Beschikbaar op: https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/stemklachten/stemklachten_-_startpagina.html (Geraadpleegd op:15-10-2025).
4. Jankipersadsing, V., Kruis, A.L. en Eekhof, J.A.H. (2021) 'Presbyfonie en heesheid', *Huisarts & Wetenschap*, 64. doi:10.1007/s12445-021-1272-2.
5. Thuisarts.nl (z.d.) *Ik ben hees*. Beschikbaar op: <https://www.thuisarts.nl/hees/ik-ben-hees> (Geraadpleegd op: 15-10-2025)
6. Eckel, H.E., Thumfart, W., Jungehülsing, M., Sittel, C. en Stennert, E. (2000) 'Transoral laser surgery for early glottic carcinoma', *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology*, 257(4), pp. 221–226.
7. Motta, G., Esposito, E., Motta, S., Tartaro, G. en Testa, D. (2005) 'CO₂ laser surgery in the treatment of glottic cancer', *Head & Neck*, 27(7), pp. 566–574. doi:10.1002/hed.20201.
8. Peretti, G., Piazza, C., Cocco, D., De Benedetto, L., Del Bon, F., Redaelli De Zinis, L.O. et al. (2010) 'Transoral CO₂ laser treatment for T(is)-T(3) glottic cancer: the University of Brescia experience on 595 patients', *Head & Neck*, 32(8), pp. 977–983. doi:10.1002/hed.21278.
9. Sjögren, E.V. (2017) 'Transoral laser microsurgery in early glottic lesions', *Current Otorhinolaryngology Reports*, 5, pp. 56–68. doi:10.1007/s40136-017-0145-z.
10. Strong, M.S. en Jako, G.J. (1972) 'Laser surgery in the larynx: early clinical experience with continuous CO₂ laser', *Annals of Otology, Rhinology & Laryngology*, 81(6), pp. 791–798.
11. Remacle, M., Eckel, H.E., Antonelli, A., Brasnu, D., Chevalier, D., Friedrich, G. et al. (2000) 'Endoscopic cordectomy: a proposal for a classification by the Working Committee, European Laryngological Society', *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology*, 257(4), pp. 227–231.
12. Remacle, M., Van Haverbeke, C., Eckel, H.E., Bradley, P., Chevalier, D., Djukic, V. et al. (2007) 'Proposal for revision of the European Laryngological Society classification of endoscopic cordectomies', *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology*, 264(5), pp. 499–504. doi:10.1007/s00405-007-0279-z.
13. Peretti, G., Piazza, C., Mora, F., Garofolo, S. en Guastini, L. (2016) 'Reasonable limits for transoral laser microsurgery in laryngeal cancer', *Current Opinion in Otolaryngology & Head and Neck Surgery*, 24(2), pp. 135–139. doi:10.1097/MOO.0000000000000237.

14. Ruytenberg, T., Verbist, B.M., Vonk-Van Oosten, J., Astreinidou, E., Sjögren, E.V. en Webb, A.G. (2018) 'Improvements in high-resolution laryngeal magnetic resonance imaging for preoperative transoral laser microsurgery and radiotherapy considerations in early lesions', *Frontiers in Oncology*, 8, 216. doi:10.3389/fonc.2018.00216.